

**Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta**

**Osamostatňování klientů zařízení náhradní výchovné péče
v mezinárodním srovnání**

Autoreferát k disertační práci

PhDr. Petr Prokop

2015

**Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta**

**Osamostatňování klientů zařízení náhradní výchovné péče
v mezinárodním srovnání
Gaining Independence of Clients of Facilities of Alternative
Education Care in International Comparison**

Autor	PhDr. Petr Prokop
Vedoucí práce	Doc. PhDr. Jiří Prokop, Ph.D.
Studijní program	Pedagogika
Studijní obor:	Pedagogika

Obsah autoreferátu:

- 1) Teze disertační práce:
- 2) Abstrakt/ Abstract
- 3) Obsah disertační práce
- 4) Téma a cíle disertační práce
- 5) Metodologie výzkumného šetření
- 6) Závěry, výsledky výzkumu
- 7) Literatura
- 8) Odborný životopis
- 9) Seznam publikační činnosti

1. Teze disertační práce

2. Abstrakt

Stěžejním tématem práce je osamostatňování klientů v systému náhradní výchovné péče. V rámci mezinárodního srovnání jsou autorem zachyceny a analyzovány problémy, které tento proces provázejí. Práce obsahuje nejen závěry, ke kterým autor dospěl na základě výzkumného šetření ve vybraných zemích (ČR a Polsko), ale i vhodná doporučení, jakým způsobem problém osamostatňování klientů náhradní výchovné péče řešit.

Úvodní část je věnována teoretickým východiskům, mezinárodnímu srovnání a příkladům dobré praxe v zahraničí. Autor sleduje názory různých odborníků na příčinné souvislosti problému, od vlivu biologické rodiny, přes socializaci klientů náhradní výchovné péče, až k samotným problémům institucionální péče. Tyto názory a postřehy následně uvádí do kontextu.

V metodologické a výzkumné části se autor snaží odpovědět na stěžejní otázku: „Jakým způsobem jsou klienti zařízení náhradní výchovné péče připravováni na osamostatnění?“ Autor v rámci kvalitativního designu výzkumu zprostředkovává čtenářům reálnou situaci, kterou osamostatňující se klienti a jejich vychovatelé prožívají. V tomto popisu se autor snaží o maximální autentičnost.

Závěrečnou část věnuje autor shrnutí výsledků výzkumu, návrhům změn a současně také návrhu řešení výzkumného problému. Součástí celé práce jsou komentáře autora, jejichž účelem je rozvinout daný problém v širších souvislostech..

Klíčová slova

osamostatňování, sociální znevýhodnění, sociální začleňování, klient, vychovatel, asistent, výchovné zařízení, dětský domov rodinného typu, služby následné péče, mezinárodní komparace

Abstract

Gaining independence of clients in the system of the alternative education care is the cardinal topic of the work. Within the framework of the international comparison, the author analyses and makes a survey of the problems accompanying this process. The work does not contain only the conclusions the author came to based on the research in chosen countries (Czech Republic and Poland) but also presents suitable recommendations how the problem of gaining independence of clients of the alternative education care can be solved.

The introductory part is applied to theoretical solutions, the international comparisons and examples of a good practice abroad. The author follows opinions of different experts in causalities of the problem from the influence of the biological family through socialization of the clients of the education care to the very problems of the institutional care. He presents these opinions subsequently in the context.

In the methodological and research parts the author tries to answer the cardinal question: “What is way the clients of the alternative education care are prepared in order to gain independence?” Within the framework of the qualitative design of the research, the author is mediating the readers the real situation which the clients gaining independence and their carers are experiencing. In this description the author tries to achieve a maximum authenticity.

The concluding part summarizes the results of the research, suggestions of changes and at the same time the proposal of the problem solution. The whole work includes author’s annotations which are aiming at developing the given problem in a wider kontekst.

Keywords

gaining independence, social disadvantage, social integration, client, carer, assistant, education institution, children’s home of family type, after-care services, international comparison

3. Obsah disertační práce

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	Chyba! Záložka není definována. 11
1 Náhradní výchovná péče.....	Chyba! Záložka není definována. 11
1.1 Stručný nástin problémů náhradní výchovné péče.....	Chyba! Záložka není definována. 12
1.2 Systém náhradní výchovné péče a následné péče v České republice.....	Chyba! Záložka není definována. 15
1.3 Systém náhradní výchovné péče a následné péče v Polsku.....	Chyba! Záložka není definována. 20
1.4 Odchod klientů ze systému náhradní výchovné péče.....	Chyba! Záložka není definována. 27
1.5 Stav služeb následné péče.....	Chyba! Záložka není definována. 29
2 Klienti zařízení náhradní výchovné péče	Chyba! Záložka není definována. 32
2.1 Dospívání.....	Chyba! Záložka není definována. 32
2.2 Fyzická zralost (vyspělost).....	Chyba! Záložka není definována. 34
2.3 Psychická zralost.....	Chyba! Záložka není definována. 37
2.4 Sociální zralost, socializace.....	Chyba! Záložka není definována. 45
2.5 Sociální znevýhodnění klientů opouštějících zařízení náhradní výchovné péče.....	Chyba! Záložka není definována. 54
2.6 Příprava na rodinný život.....	Chyba! Záložka není definována. 56
2.7 Příprava na pracovní život	Chyba! Záložka není definována. 61
2.8 Příprava na život ve společnosti	Chyba! Záložka není definována. 63
3 Osamostatňování klientů.....	Chyba! Záložka není definována. 65
3.1 Zákonné normy v rámci procesu osamostatňování v ČR a Polsku.....	Chyba! Záložka není definována. 67
3.2 Rámec procesu osamostatňování v Polsku.....	Chyba! Záložka není definována. 69
3.2.1 Povinnosti opatrovníka procesu osamostatňování	Chyba! Záložka není definována. 71
3.3 Rámec procesu osamostatňování v ČR.....	Chyba! Záložka není definována. 72
4 Osamostatňování klientů v mezinárodním srovnání	Chyba! Záložka není definována. 76
4.1 Cíl, metodologie a kritérium výběru.....	Chyba! Záložka není definována. 76
4.2 Zdroje a výzkumy cílových skupin.....	Chyba! Záložka není definována. 78
4.3 Situace ve vybraných zemích (Bulharsko, Česká republika, Polsko a Rusko).....	Chyba! Záložka není definována. 81
4.3.1 Klienti žijící v náhradní výchovné péči a tuto péči opouštějící – shrnutí.....	Chyba! Záložka není definována. 81
4.3.2 Příprava na opuštění náhradní výchovné péče a následné služby – shrnutí.....	Chyba! Záložka není definována. 85
4.4 Příklady dobré praxe (Francie a Rusko).....	Chyba! Záložka není definována. 87
4.4.1 Příklad dobrého řešení ve Francii - Asociace „Notr'Asso“.....	Chyba! Záložka není definována. 87
4.4.2 Příklad dobrého řešení v Ruské federaci - „Murzik“ a „Rovnováha“.....	Chyba! Záložka není definována. 90
METODOLOGICKÁ ČÁST.....	Chyba! Záložka není definována. 97
5 Metodologie výzkumného šetření.....	Chyba! Záložka není definována. 97
5.1 Druh výzkumu.....	Chyba! Záložka není definována. 97
5.2 Výzkumná metoda.....	Chyba! Záložka není definována. 99
5.3 Příprava, transkripce a kódování dat.....	Chyba! Záložka není definována. 101

5.4	Metody vyhodnocování a interpretace (analýza výzkumných dat)	Chyba!	Záložka	není
	definována.103			
	VÝZKUMNÁ ČÁST	Chyba!	Záložka	není
	definována.105			
6	Výzkumné šetření (metodologie a průběh)	Chyba!	Záložka	není
	definována.105			
6.1	Popis výzkumu	Chyba!	Záložka	není
	definována.105			
6.2	Výzkumné cíle.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.106			
6.3	Výzkumné otázky.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.107			
6.4	Výzkumný vzorek	Chyba!	Záložka	není
	definována.108			
6.5	Struční charakteristika respondentů.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.111			
6.5.1	POLSKO.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.111			
6.5.2	ČR	Chyba!	Záložka	není
	definována.111			
6.6	Průběh výzkumu.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.112			
6.6.1	POLSKO.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.112			
6.6.2	ČR	Chyba!	Záložka	není
	definována.113			
6.6.3	POLSKO a ČR.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.114			
7	Výzkumná zpráva (struktura).....	Chyba!	Záložka	není
	definována.116			
7.1	Rozhovory s klienty (vztahy a názory klientů).....	Chyba!	Záložka	není
	definována.117			
7.1.1	Životní situace klientů	Chyba!	Záložka	není
	definována.120			
7.1.2	Výchovná atmosféra.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.138			
7.1.3	Kontakty s okolím	Chyba!	Záložka	není
	definována.144			
7.1.4	Aspirace,cíle a jejich realizace	Chyba!	Záložka	není
	definována.149			
7.1.5	Příprava k osamostatnění	Chyba!	Záložka	není
	definována.156			
7.2	Rozhovory s vychovateli (vztahy a názory vychovatelů)...	Chyba!	Záložka	není
	definována.167			
7.2.1	Hodnocení způsobu fungování instituce v systému náhradní výchovné péče (vychovatelé o institucích)	Chyba!	Záložka	není
	definována.169			
7.2.2	Co rozhoduje o nezdaru v procesu osamostatňování z pohledu vychovatelů (vychovatelé o klientech)	Chyba!	Záložka	není
	definována.178			
7.2.3	Klíčové okamžiky (scénář procesu osamostatňování)	Chyba!	Záložka	není
	definována.190			
7.3	Shrnutí, závěry a doporučení.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.197			
7.3.1	Realita osamostatňování (osamostatnění).....	Chyba!	Záložka	není
	definována.197			
7.3.2	Role a funkce vychovatele – opatrovníka (kurátora osamostatnění)	Chyba!	Záložka	není
	definována.203			
7.3.3	Specifika výchovné instituce DDRT	Chyba!	Záložka	není
	definována.206			
7.3.4	Rozbor stavu osamostatňujících se klientů.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.209			
8	Závěr.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.213			
8.1	Návrh změn v systému následné péče.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.213			
8.2	Některá doporučení týkající se následné péče o děti:.....	Chyba!	Záložka	není
	definována.214			
8.3	Závěry a doporučení	Chyba!	Záložka	není
	definována.214			
	Seznam použitých informačních zdrojů	Chyba!	Záložka	není
	definována.218			

4. Téma a cíle disertační práce

Oblast náhradní péče o děti a mladistvé je domácími, ale i světovými odborníky dlouhodobě vnímána jako problematická. Na základě prostudované literatury k danému tématu a dlouhodobých osobních zkušeností se systémem ústavní a ochranné výchovy, se systémem sociálních služeb v rámci následné péče, mohu tvrdit, že tomu není jinak ani v České republice.

Poměrně často se objevuje kritika současného systému, který není schopen v současné podobě zajistit skutečně systémovou a komplexní práci v **prevenci selhání rodiny**. Tato kritika systému se objevuje jak z řad nestátních organizací, tak z různých institucí mezinárodních. Kritizováno je především to, že jsou děti až příliš často odebírány ze své původní biologické rodiny a následně umísťovány do náhradní rodinné či výchovné péče. Výsledkem této nesystémové práce je bohužel stav, kdy je Česká republika na špičce žebříčku zemí v počtu dětí umístěných v zařízeních institucionální péče na počet obyvatel.

Další výraznou kritikou je situace, kdy se po odejmutí dítěte nedostatečným nebo vůbec žádným způsobem **nepracuje s biologickou rodinou** dítěte, přičemž, v rámci stanovených cílů systému náhradní péče (edukačních cílů), by tomu mělo být právě naopak. Práce s biologickou rodinou dětí umístěných do zařízení náhradní péče je stále na okraji zájmu.

Poslední, a to zcela významnou kritikou, je kritika **nedostatečné připravenosti** klientů, kteří opouštějí zařízení náhradní výchovné péče, pro běžný život ve společnosti. Zvláště v současné době, při neustále se zvyšujícím počtu sociálně slabých, znevýhodněných nebo sociálně vyloučených osob, je tato kritika zcela zásadní. Především klienti zařízení náhradní výchovné péče (výchovných zařízení) nejsou dostatečně připraveni pro společenský, pracovní či rodinný život.

Z výše uvedených konstatování vyvstává proto otázka, jak je tato relativně významná část populace, žijící mimo biologickou rodinu (v různých formách náhradní péče), připravována na opuštění tohoto systému. Další otázkou zůstává, jaký systém následné péče, který by těmto osobám případně usnadnil zapojení do života v běžné společnosti, je pro ně připraven. Jedná se o téma velice široké, proto nelze očekávat, že zde o něm budu moci pojednat v celé své šíři.

V disertační práci se soustředím pouze na určité vybrané problémy, především na roli výchovné instituce v procesu osamostatňování, dále na vliv biologické rodiny na proces osamostatňování, na problémy socializace a sociálního zrání, legislativní problémy spojené s odchodem klientů výchovných zařízení do běžného života, ale také na další problémy spojené s osamostatňováním klientů zařízení náhradní výchovné péče.

5. Metodologie výzkumného šetření

Druh výzkumu

Jedná se o **kvalitativní výzkumné šetření** zaměřené především na potřeby při osamostatňování klientů zařízení náhradní výchovné péče. Kvalitativní výzkum byl prováděn na menší skupině respondentů, s cílem zjistit nejen, jak zkoumané osoby vnímají (interpretují) zkoumaný problém, ale jak danou situaci reálně prožívají.

Výzkumná metoda

Výzkumnou metodou (technikou sběru výzkumných dat) bylo zvoleno kvalitativní dotazování neboli individuální **strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami**. Z určitého úhlu pohledu se jednalo o polostandardizovaný (polostrukturovaný) rozhovor.

V našem případě byla sestavena strukturovaná předloha jednotlivých okruhů rozhovoru (interview), v nich byly pečlivě formulovány konkrétní **otevřené otázky**. Otázky nebylo nutné klást ve striktně přesném pořadí a odpovědi respondentů se mohli v jednotlivých otázkách prolínat. Respondenti měli možnost otázky a odpovědi rozvíjet. Tato možnost byla částečně ponechána i výzkumníkovi. Polostrukturovaný rozhovor měl za cíl hlouběji proniknout ke zkoumanému problému.

Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami sestává z řady pečlivě formulovaných otázek, na které mají jednotliví informanti odpovědět. Tento typ rozhovoru se používá, když je nutné minimalizovat variaci otázek, kladených informantovi. Redukuje se tak pravděpodobnost, že se rozsah získaných dat bude mezi jednotlivými rozhovory značně lišit. Základním účelem tohoto typu interview je minimalizovat efekt tazatele na kvalitu výpovědi v rozhovoru. Tento typ rozhovoru je vhodný, pokud máme možnost provést rozhovor jenom jednou a máme málo času se informantovi dlouhodobě věnovat.

Popis výzkumu

Samotný výzkum probíhal v několika dílčích fázích, které byly uskutečněny v letech **2011 až 2013**. Výzkum probíhal ve dvou státech – **ČR a Polsku**. Polská část výzkumu byla realizována na jaře roku 2012 během mé roční stáže programu LLP Erasmus pro doktorandy, část česká pak v následujícím roce 2013 (po mém návratu). Následovala **analýza zjištěných výzkumných dat** metodou rozhovoru (otázky rozhovoru, instrukce k rozhovoru a analytické karty jsou umístěny v příloze této práce).

Zpracování, analýza získaných dat a formulace závěrečné zprávy polské části výzkumu proběhla na konci roku 2012 a české části na konci roku 2013. Jednotlivé fáze výzkumu se vzájemně překrývaly a současně také doplňovaly. V první, **přípravné fázi**, jsem si stanovil výzkumný problém (téma), kterým jsem se chtěl zabývat, volil jsem vhodné výzkumné metody, vhodný výzkumný vzorek a stanovil si cíl výzkumu. Následně bylo nutné dostatečně prostudovat potřebnou literaturu, která se týkala daného problému a také metodologie. Další fází výzkumu bylo **sestavení otázek** potřebných pro uskutečnění rozhovoru s respondenty a **analytických karet**, do kterých by byly výsledky rozhovorů zaznamenávány (kódovány).

Po sestavení otázek rozhovoru byl v další fázi výzkumu proveden **předvýzkum** (pilotáž). Rozhovor byl uskutečněn s několika respondenty, kteří měli reprezentovat testovací vzorek. Po zjištění nedostatků v rozhovorech, resp. chyb ve stanovených otázkách, byly otázky znovu přepracovány (upraveny, doplněny). Následovaly rozhovory se stanoveným výzkumným vzorkem (vybranými respondenty), transkripce a vyhodnocování těchto rozhovorů, zaznamenávání informací do analytických karet a zakomponování výstupů do textu samotné disertační práce. Na začátku roku 2015 byla disertační práce dokončena.

Výzkumná zpráva obsahuje závěry z analýzy rozhovorů uskutečněných ve **dvou státech** (v České republice a Polsku), vždy se **dvěma skupinami respondentů** (s klienty zařízení náhradní výchovné péče, a to současnými i bývalými, a vychovateli zařízení náhradní výchovné péče). V **ČR** se jednalo o klienty a vychovatele **Dětských domovů** (DD) a **Výchovných ústavů** (VÚ) a v **Polsku** o klienty a vychovatele **Dětských domovů rodinného typu** (DDRT).

Čerpání informací ze dvou zdrojů mělo za cíl získat úplnou představu o situaci zkoumaného problému v obou výše uvedených státech. Úmyslně byla vybrána **tři odlišná zařízení** (DDRT, DD a VÚ), aby zkoumaný problém, výzkumné cíle, výzkumné otázky, závěry a následná doporučení nebyly úzce specifikovány pouze na jeden typ zařízení.

Dětské domovy rodinného typu (DDRT) patří mezi zařízení náhradní výchovné péče. Jsou to instituce, které stojí mezi institucí pěstounské péče a institucemi běžných dětských domovů nebo výchovných ústavů (výchovnými institucemi). V případě VÚ a DDRT se jedná o dva diametrálně odlišné typy výchovných zařízení, přičemž každý má svá specifika (viz dále). Modely náhradní rodinné péče (pěstounská péče, adopce, neboli osvojení) nebudou součástí tohoto výzkumu, přestože je považujeme v rámci náhradní péče o dítě za „ideálnější“.

Ústředním problémem, kolem kterého byla vytvořena konstrukce celého výzkumu, je **role výchovné instituce v případném prohlubování sociálních nerovností a její role v samotném procesu osamostatňování**.

Výzkumné cíle

Zjistit:

- a) jak jsou klienti výchovných zařízení (v Polsku DDRT, v ČR DD a VÚ) v rámci procesu osamostatňování připravováni/připraveni pro život po jejich opuštění;
- b) zda zařízení náhradní výchovné péče potřebují vnější podporu při osamostatňování svých klientů;
- c) postoj klientů zařízení náhradní výchovné péče vůči vlastnímu procesu osamostatnění;
- d) postoj odborných pracovníků (vychovatelů, případně vychovatelů – opatrovníků osamostatňování) zařízení náhradní výchovné péče vůči vlastnímu procesu osamostatnění.

Hlavním cílem výzkumu je, se na základě kvalitativního šetření, blíže seznámit s procesem osamostatňování klientů institucí náhradní výchovné péče, vyhledat případné problémy v procesu osamostatňování a na tomto základě stanovit závěry a příslušná doporučení pro zkvalitnění tohoto procesu.

Dílčím cílem výzkumného šetření je zprostředkování obrazu skutečné sociální reality, ve které zkoumané osamostatňované osoby fungují (žijí), a to z toho důvodu, aby bylo možné na jejím základě nalézt či podchytit nejvážnější problémy v osamostatňování, se kterými se zkoumané osoby v každodenním životě potýkají.

Výzkumné otázky

- a) Jaké jsou hlavní potřeby a nároky spojené s osamostatňováním klientů výchovných zařízení?
 - b) Které potřeby klientů, spojené s procesem osamostatňování, jsou uspokojovány?
 - c) Které potřeby klientů, spojené s procesem osamostatňování, nejsou uspokojovány?
 - d) Do jaké míry připravuje proces osamostatňování klienty k životu mimo tato zařízení?
- a) Zda a jakým způsobem se od sebe liší představy, náhledy a postoje klientů a vychovatelů?
 - b) Jaká jsou specifika DDRT? (Jsou něčím výjimečné v rámci procesu osamostatňování s ohledem na potřeby klientů? Jsou v něčem v rámci tohoto procesu „lepší“?)
 - c) Zda výchovná zařízení potřebují vnější podporu při osamostatňování svých klientů? (Pokud ano, tak v kterých oblastech?)

Výzkumný vzorek

Jak již bylo výše uvedeno, pro naše výzkumné šetření jsme jako výzkumný vzorek (zkoumané osoby) zvolili

v Polsku:

- **současné a bývalé klienty DDRT;**
- **vychovatele v DDRT;**

v ČR:

- **současné a bývalé klienty DD a VÚ;**
- **vychovatele v DD a ve VÚ.**

Výzkumný vzorek v polské části výzkumu byl získán pomocí metody „sněhové koule“. V Polsku jsme se ke zkoumaným osobám dostali prostřednictvím **Krajského centra pomoci rodině** (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – PCPR) a **Městského centra sociální pomoci** (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – MOPS). To jsou v Polsku instituce, které jsou ve stálém kontaktu s výchovnými institucemi, tedy i s DDRT. Obraceli jsme se především na instituce v Malopolském vojevodství – Krakov a okolí, které se tak staly prostředníkem k vyhledávání osob splňujících naše kritéria a následně pak na konkrétní osoby, které vyjádřili souhlas s provedením rozhovoru.

Výzkumný vzorek v české části výzkumu byl rovněž získán pomocí metody „sněhové koule“. Většinou se jednalo o náhodný výběr výchovného zařízení v různých částech ČR. Stejně tak i zkoumané osoby byly vybrány zcela náhodně tak, jak přicházely jednotlivé situace a setkání s pracovníky či klienty výchovných zařízení.

Takový způsob hledání osob do výzkumného vzorku byl vynucen především **zásadami ochrany osobních dat a informací**, ke kterým nemá běžně výzkumník nebo jeho spolupracovníci přístup, neboť v ČR ani v Polsku nebylo možné vyhledat v nějaké databázi (spisech) konkrétní osoby, které opouštějí nebo opustili výchovné zařízení.

Již od samého počátku jsem plánoval provést rozhovory s celkem 9 – 12 osobami v každém ze dvou výše uvedených států (Polsko, ČR). Mělo jít o klienty ve fázi osamostatňování se a klienty osamostatněné a současně také o vychovatele. Ve shodě s předpoklady jsme nakonec provedli 12 rozhovorů v každém státě, z toho

v Polsku:

- **5 s klienty po odchodu z výchovného zařízení;**
- **2 s klienty před odchodem z výchovného zařízení;**
- **5 s vychovateli;**

v ČR:

- **2 s klienty po odchodu z výchovného zařízení;**
- **5 s klienty před odchodem z výchovného zařízení;**

- **5 s vychovateli.**

To znamená, že nakonec bylo do výzkumného vzorku zahrnuto **celkem 24 osob**.

Získaný materiál z polského i českého výzkumu byl následně rozdělen na **čtyři základní části**:

- a) rozhovory s klienty výchovných zařízení v Polsku (DDRT);
- b) rozhovory s klienty výchovných zařízení v ČR (DD a VÚ);
- c) rozhovory s vychovateli ve výchovných zařízeních v Polsku (DDRT);
- d) rozhovory s vychovateli ve výchovných zařízeních v ČR (DD a VÚ).

Jednotlivé části byly analyzovány pomocí **analytických karet**. Na jejich základě byly následně sepsány částečné, neboli parciální či vybrané návrhy a závěry v kategoriích přepisu, které odpovídaly výzkumným otázkám. Tyto parciální závěry byly shromážděny ve dvou kapitolách výzkumné zprávy, tj. **analýza výpovědí klientů** a **analýza výpovědí vychovatelů**. Tyto kapitoly obsahují zápis závěrů z analýzy rozhovorů. Závěrečná zpráva obsahuje závěrečnou kapitolu, ve které jsou uvedeny závěry ze srovnání obou analýz a závěrečná doporučení.

6. Závěry, výsledky výzkumu

Pro většinu dnešních mladých lidí, žijících v Evropě, je cesta k dospělosti vyznačena těmito důležitými mezníky:

- přestěhování se do **vlastního bydlení**;
- ukončení základního, resp. středního **vzdělání**, započetí vyššího vzdělávání či jiného druhu kvalifikace;
- nalezení uspokojivého **zaměstnání**;
- získání dobré zdravotní, **fyzické a psychické kondice a pocitu spokojenosti**.

Tyto cíle, respektive jejich dosažení, jsou vzájemně propojeny. Úspěch v jedné či druhé oblasti má vliv na úspěch v oblasti další. Většina mladých lidí je podporována svými rodinami, které jim občas poskytují možnost vrátit se domů. U některých osob může být cesta do dospělosti ukončena relativně dříve, ale také se může prodloužit až do překročení 30 let věku.

Některá doporučení

a) **Proces opouštění péče je důkladně plánován a realizován.**

- asistent plánuje a realizuje proces osamostatňování na základě Individuálního plánu. Realizace tohoto procesu se uskutečňuje postupně, je-li to v zájmu dítěte;
- klient má právo rozhodovat, do jaké míry se má jeho původní rodina či osoby blízké účastnit plánování a realizace procesu opouštění péče;
- opatrovník v případě potřeby konzultuje případné problémy s profesionály (odborníky, supervizi nezávislého pracovníka, psychology apod.);
- opatrovník svolá případovou konferenci, v rámci které zjistí potřebné informace a řeší další průběh života klienta;

b) **Klient je uznáván jako odborník na kvalitu péče o svou osobu.**

- opatrovník (asistent osamostatňování) požádá klienta, aby zhodnotil kvalitu poskytované péče;
- opatrovník předá tuto zpětnou vazbu řediteli (vedoucímu) výchovného zařízení, aby ji zařízení mohla zohlednit při dalším **rozvíjení kvality** systému náhradní výchovné péče.

c) **Proces osamostatňování je založen na Individuálním plánu osamostatňování.**

- Individuální plán definuje stav rozvoje klienta, stanovuje cíle a opatření a objasňuje zdroje potřebné k podpoře celkového rozvoje klienta během procesu opouštění péče;
 - Individuální plán a jeho realizace jsou pravidelně hodnoceny (přehodnocovány min. jednou měsíčně, nejlépe jednou za 14 dní);
 - Individuální plán rovněž zohledňuje budoucí život klienta po opuštění péče, a to definováním pokynů pro případnou následnou péči o klienta.
- d) Návrat do původní rodiny nebo přestěhování na jiné místo je důkladně připravován.**
- má-li se klient vrátit do své původní rodiny nebo se přestěhovat na jiné místo, dotyčné osoby spolupracují na řešení situace klienta (spolupracuje útvar pro ochranu dětí, současný, případně i budoucí opatrovník, kurátor a původní rodina apod.);
 - klient se aktivně účastní procesu rozhodování a přípravy v souladu se svou úrovní myšlení a chápání.
- e) Pro klienta opouštějího výchovné zařízení je uspořádáno rozloučení.**
- pro klienta je uspořádána vhodná schůzka na rozloučenou, která bude představovat začátek jeho další životní fáze;
 - stane se tak v souladu s běžnými tradicemi zázemí dítěte s cílem splnit přání klienta, tedy v případě, že si to klient přeje.
- f) Klient má přístup k podpoře a poradenství i po opuštění výchovného zařízení.**
- útvar pro ochranu dětí a výchovné zařízení zajistí finanční a materiální podporu (aktuální a následnou) a poradenství.

Možné Standardy péče o klienty výchovných zařízení – čemu je důležité se vyvarovat:

- proces osamostatňování není důkladně plánován nebo realizován;
- proces osamostatňování není zohledněn v Individuálním plánu;
- zúčastněné strany se nedohodnou na plánu osamostatňování (opuštění péče);
- klient má pocit, že není zapojen do procesu opouštění péče;
- klient plánu a postupům v rámci osamostatňování nerozumí;
- klient nebo původní rodina se neúčastní plánování a realizace procesu opouštění péče;
- není zájem o znalosti klienta ohledně kvality péče o jeho osobu;
- proces osamostatňování nespĺňuje individuální potřeby klienta;
- klientovi není poskytována následná podpora nebo je tato podpora neadekvátní;
- klient nemá příležitost se rozloučit.

7. Literatura

- ALAN, J. *Etapy života očima sociologie*. Praha: Panorama, 1989.
- BALDOVÁ, L., PAZLAROVÁ, H., MATOUŠEK, O. *Analýza kasuistik klientů projektu „Vstup do života“*. Praha: Občanské sdružení Člověk hledá člověka, 2010.
- BANASIAK, J. a kol. *Przewodnik usamodzielnienia*. Warszawa: Fundacja Robinson Crusoe, 2010.
- BUBLEOVÁ, V. a kol. *Monitoring práv a potřeb mladých lidí odcházejících z dětských domovů*. Praha: SNRP, 2004.
- BUJNOWSKA, A. *Usamodzielniaj sie zdrowo*. Warszawa: Fundacja Robinson Crusoe, 2011.
- CARPENTER, S. et al. The association of foster care or kinship care with adolescent sexual behavior and first pregnancy, *Pediatrics*, n°108(3), 2001, p. e46.
- CAVDAROVA, A., KRIVIRADEVA, B. (Eds.) *Социальная охрана и защита детей в Болгарии, Польше, России, Словацкой Республике, Чешской Республике и Федеративной Республике Германия*. Gabrovo: Izdatelstvo EKS-PRES, 2011.
- COPPEL, M., DUNARET, A.C. *Que sont-ils devenus? Les enfants accueillis à l'Oeuvre Grancher. Analyse d'un placement familial spécialisé*, Ramonville-Saint-Agne: Érès, 1995, p. 132-133.
- CORBILLON, M., DULÉRY, A., MACKIEWICZ, M.P. *Quel devenir à l'issue d'un placement dans une maison d'enfants?* Orléans: GERIS, 1997
- COURTNY, M., DWORSKY A. Early outcomes for young adultstransitioning from out-of-home care in the USA. *Child and Family Social Work* , no. 11, 2006, p. 209-219.
- CRC (United Nations Committee on the Rights of the Child). Consideration of Reports Submitted by States Parties under Article 44 of the Convention—Concluding Observations: Bulgaria, 2007. CRC/C/BGR/CO/2 of 23 June. <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/co/CRC.C.BGR.CO.2.pdf>
- DD Radost o. p. s.*: <http://www.radost-ops.cz/frames.html>, dostupné dne 20. 2. 2015
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2006.
- FACFWC (Federal Assembly Committee on Family, Women, and Children). *Proceedings of the Parliamentary Hearings*. Moscow: State Duma, 2008.
- FAE (Federal Agency for Education). *Monitoring of the Regional Expertise on the Development of Familybased Care Forms for Children without Parental Care, Taking into Account Demographic and Social Factors*. Moscow: FAE, 2007.
- FILIPCZUK, H. *Dziecko w placówce opiekuńczo – wychowawczej*. Warszawa: Nasza Księgarnia, 1988.
- FOLDA, J. (Ed.) *Systém náhradní péče o děti a mladistvé & následné péče o mladé lidi odcházející z náhradní péče v České republice. Situační analýza*. Praha: Sdružení SOS vesniček, 2009.
- FRC (Fundacja Robinson Crusoe). *Potrzeby w usamodzielnieniu wychowanków rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych*. Warszawa: FRC, 2007.
- GAJEWSKA, G. *Pedagogika opiekuńcza. Elementy metodyki*. Zielona Góra: PEKW „GAJA”, 2009.
- GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1992.
- GEZALOV, A. "Rovnováha" [online]. 2008 [cit. 2011-06-05]. Jak se uskutečnit chovancu dětského domova. Dostupné z WWW: <<http://sirotinka.ru/ravnovesie/472.html>>.
- GOTTWALDOVÁ, M. *Dlouhodobá příprava dětí s nařízenou ústavní výchovou na vstup do samostatného života*. Chrudim: Centrum J.J. Pestalozziho, 2008.
- GUS (Główny Urząd Statystyczny). Warszawa: GUS, 2009.
- HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000.
- HELUS, Z. *Psychologické problémy socializace osobnosti*. Praha: SPN, 1973.
- HELUS, Z. *Pojetí žáka a perspektivy osobnosti*. Praha: SPN, 1983.
- HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1997.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.

- HURLOCK, E. B. *Rozwój dziecka, Rozwój moralny*. Warszawa: PWN, 1985.
- IBISZ, M., SKALEC, A., SZENIAWSKA, M. Ocena procesu usamodzielnienia wychowanków. *Problemy opiekuńczo-wychowawcze*, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, No 8, Rok XLVII, 2007, s. 24-29.
- JÁNSKÝ, P. *Problémové dítě a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2004.
- JANUS, K. (Ed.) *Pedagogika i psychologia. Zagadnienia, pojęcia, terminy*. Warszawa: Wydawnictwo Buchmann, 2006.
- KAMIŃSKA, U. *Zarys metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej w rodzinnych i instytucjonalnych formach wychowania*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2005.
- KELM, A. Rodzinne domy dziecka In PILCH, T. (Ed.) *Encyklopedia pedagogiczna XXI* Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 2006.
- KERN, H. a kol. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 1999.
- KOLANKIEWICZ, M. Szanse i zagrożenia instytucjonalnej opieki na dziećmi In RACLAW – MARKOWSKA, M. (Ed.) *Pomoc dzieciom i rodzinie w środowisku lokalnym; debata o nowym systemie*. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych, 2007.
- KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. Praha: Victoria publishing, 1995.
- KOZAK, S. *Sieroctwo społeczne*. Warszawa: PWN, 1986.
- KOVÁČ, D. Psychologické aspekty utvárania osobnosti mladého človeka. *Mládež a spoločnosť*, 1980.
- KOVAŘÍK, J., BUBLEOVÁ, V., ŠLESINGEROVÁ, K. *Práva a potřeby mladých lidí odcházejících z dětských domovů*. Praha: SNRP, 2004.
- KOVAŘÍK, J. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha: SNRP a Portál, 2004.
- KRAUS, B. *Sociální aspekty výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 1999.
- KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008.
- LABÁTH, V. *Riziková mládež*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001.
- LANGMAJER, J., MATĚJČEK, Z. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011.
- ŁAPIŃSKA, R., ŻEBROWSKA, M. Wiek dorastania. In ŻEBROWSKA, M. (Ed.) *Psychologa rozwojowa dzieci i młodzieży*. Warszawa: PWN, 1986.
- LERCH, V., STEIN, M. *Agein out of care*. Innsbruck: Athesia Druck, 2010.
- ŁUCZAK, E. Rozwój fizyczny dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych i domów dziecka, *Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze*, nr 9, 1994, s. 45-49.
- MACIARZ, A. Psychoemocjonalne stany wychowanków domów dziecka. *Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze*, nr 5/6, 1990.
- MACIASZKOWA, J. *Z teorii i praktyki pedagogiki opiekuńczej*. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 1991.
- MATĚJČEK, Z. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. SPN, Praha 1992.
- MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál, 1994.
- MATĚJČEK, Z., BUBLEOVÁ, V., KOVAŘÍK, J. *Pozdní následky psychické deprivace a subdeprivace*. Praha: Psychiatrické centrum Praha, 1997.
- MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Slon, 1993.
- MATOUŠEK, O. *Ústavní péče*. Praha: SLON, 1999.
- MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003.
- MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H., BALDOVÁ, L. *Individuální plánování služeb u ohrožených dětí a mladistvých*. Praha: Občanské sdružení Člověk hledá člověka, 2008.
- MHSD (Ministry of Health and Social Development). *Study of the Impact of Demographic, Social and Personal Factors on the Development of Family-based Care Forms*. Moscow: MHSD, 2007.

- MIHOVA, Z. *Life after Institutional Care—Equal Opportunities and Social Inclusion for Young People: Identification and Promotion of Best Practices*. Sofia: Bulgarian Institute of Human Relations, New Bulgarian University, 2008.
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006.
- MPSV. *Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí*. Praha: MPSV, 2008. <<http://www.mpsv.cz/cs/3869>>
- MURZIK.RU [online]. 2009 [cit. 2011-06-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.murzik.ru>>.
- MVČR. *Analýza stavu a dalšího vývoje mladých lidí po opuštění zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy za období 1995–2004*. Praha: MVČR, 2007.
- Notr'Asso (<http://www.notrasso.fr/accueil.php>) [cit. 2014-01-05].
- OBUCHOWSKA, I. *Psychologia rozwojowa dla rodziców, okres dorastania*. Warszawa: Nasza Księgarnia, 1983.
- PIELKOWA, J. A. Aspiracje życiowe wychowanków domów dziecka. *Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze*, nr 8., 1993.
- POREBSKA, M. *Osobowość i jej kształtowanie się w dzieciństwie i młodości*. Warszawa: Biblioteka Psychologiczna, 1982.
- POWERS, R. *Mark Twain: A Life*. Berkeley: Free Press, 2005.
- PROKOP, J., PROKOP, P. Защита ребенка в Чешской Республике. In CAVDAROVA, A., KRIVIRADEVA, V. (Eds.) *Социальная охрана и защита детей в Болгарии, Польше, России, Словацкой Республике, Чешской Республике и Федеративной Республике Германия*. Gabrovo: Izdatelstvo EKS-PRES, 2011.
- PROKOP, P. *Sociální služba azylový dům pomáhá osobám bez přístřeší*. [cit. 2012-03-09] Dostupný z: <http://psdvurkralove.cz/default.asp?ID=1000&IDM=1&Page=12&IDC=29>
- PROKOP, P. Integrace jedinců opouštějících zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. In ŠKOVIERA, A. (Ed.) *Dilema sociálnej pedagogiky: výchova alebo prostredie?* Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2013a, s. 35-45.
- PROKOP, P. *Noclehárna – nová sociální služba*. [cit. 2013b-06-24] Dostupný z: http://psdvurkralove.cz/Default.asp?IDM=1&id=1000&wb=NE&id_clanku=47&Page=9&IDC=47
- PROKOP, P. Problemy integracji 18 – latków po wyjściu z placówek zastępczych w Republice Czeskiej. In MATEJEK, J., PIKULA, N. *Wybrane zagadnienia w pomocy i integracji społecznej*. Krakow: Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, 2014, s. 47-57,
- PROKOSZ, M. Nowy model placówek opiekuńczo – wychowawczych In *Teoretyczne i praktyczne aspekty pedagogiki współczesnej*. Toruń: Adam Marszałek, 2001.
- PRUCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995.
- Quality4Children* (Standardy pro péči o děti mimo domov v Evropě). Praha: Sdružení SOS dětských vesniček a Člověk hledá člověka, o. s., 2008
- RACZKOWSKA, J. *Wychowanie w domku dziecka*. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 1983.
- RACZKOWSKA, J. Dom dziecka In POMYKALO, W. (Ed.) *Encyklopedia pedagogiczna*, Warszawa: Fundacja Innowacja, 1997.
- RIEGER, Z. *Návrat k rodině a domů*. Praha: Portál, 2009.
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie z dnia 23 grudnia 2004 r., *Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.* (Dz. U. 64, poz. 593 ze zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych*.
- ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990.
- ŘÍČAN, P. *S Romy žít budeme - jde o to jak: dějiny, současná situace, kořeny problémů, naděje společné budoucnosti*. Praha: Portál, 1998.

- SAK, P. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000.
- SEKERA, J. *Komunitní systém v resocializačních zařízeních pro adolescenty. I., Mezilidské vztahy personálu v resocializačních zařízeních pro adolescenty*. Ostrava: Pdf OU, 2008.
- SIERANKIEWICZ, E. *Opieka, wychowanie, terapia w domu dziecka*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP, 1999.
- SOKOLOV-MITRIČ, D. Když dětský domov, tak raději špatný. *Ruský reportér* [online]. 05.10.2010, č. 39, [cit. 2011-06-05]. Dostupný z WWW: <<http://rusrep.ru/article/2010/10/05/detdom/>>.
- Start do života*. Kol. autorů VŠE a Střediska NRP: Praha: VŠE, 2008.
- STEIN, M., MUNRO, E. *Young People's Transitions from Care to Adulthood: International Research and Practice*. London: Jessica Kingsley, 2008.
- STRAUSS, A; CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Nakladatelství Albert, 1999.
- Studie sociálního projektování 2GA* [online]. 2011 [cit. 2011-06-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.dvaga.ru/>>.
- SZCZEPAŃSKI, J. *O indywidualności*. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, 1988.
- ŠKOVIERA, A. *Náhradná inštitucionálna a rodinná výchova*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislavě, 2004.
- ŠKOVIERA, A. *Kapitoly z výchovy a převýchovy*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislavě, 2008.
- ŠVAŘÍČEK, R. Je zakotvená teorie teorií? In *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, Studia paedagogica U 10*. Brno: Masarykova univerzita, 2005.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĎOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007.
- TRAWIŃSKA, M. Dojrzwowanie społeczne. In JACZEWSKI, A., WOYNAROWSKA, B. (Eds.) *Dojrzwowanie*. Warszawa: Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, 1982.
- TUROS, M. Przystosowanie społeczne usamodzielnionych wychowanków domów dziecka. *Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze*, nr 8, 1991.
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Warszawa: 2004.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r.o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - Dz.U. 2011 Nr 149 poz. 887. Warszawa: 2011.
- ÚZIS (Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky). *Činnost kojeneckých ústavů a dětských domovů pro děti do tří let a dalších zařízení pro děti v roce 2006*. Praha: ÚZIS, 2007.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie (Dětství, dospělost, stáří)*. Praha: Portál, 2000.
- Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi*.
- Vyhláška č. 483/2006 Sb., která upravuje podrobnosti výkonu ústavní a ochranné výchovy ve školských zařízeních*.
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*.
- WHITTAKER, J. *Caring for Troubled Children*. San Francisco: Jossey Bass, 1979.
- WOLAN, T. *Resocjalizacja – uwarunkowania, doświadczenia, projekty zam.* (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy – korektywna ucząca się organizacja). Chorzów: Boudo Wydawnictw i Upowszechnień Kontrakt, 2005.
- WROCZYŃSKI, R. *Sociální pedagogika*. Bratislava: SPN, 1968.
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů*.
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*.
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů*.

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a další právní předpisy, zejména zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákona č. 383/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 401/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

ŻUKOWSKI, W. Mieszkania usamodzielnień, *Problemy Opiekuńczo*
– *Wychowawcze*, nr 3., 2011.

8. Odborný životopis

Vzdělání

- 2010 – **doktorské studium** – Univerzita Karlova v Praze
(fakulta pedagogická, obor pedagogika)
- 2004 – 2006 **jazyková škola** Labyrinth v Trutnově
(německý jazyk – denní studium)
- 2004 **rigorózního řízení** – Univerzita Karlova v Praze
(fakulta pedagogická, obor pedagogika)
- 1993 – 1998 **magisterské studium** – Univerzita Karlova v Praze
(fakulta pedagogická, obor pedagogika – psychologie)
- 1988 – 1992 **SZŠ** ukončena maturitou

Stáže v zahraničí

Polsko – Krakov – Uniwersytet pedagogiczny w Krakowie – LLP Erasmus – 1.10.2011 – 31.7.2012 Během zahraničního studia byly absolvovány předměty (5)

Bulharsko – Sofie – Asociace slovanských profesorů (APSC) – koordinátor odborné stáže v institucích spojených s disertační prací – srpen 2011

Bulharsko - Univerzita Sv. Klimenta Ohridského – Pedagogická fakulta (Termín: od 10. 6. 2013 do 18. 6. 2013)

Bulharsko – Sofie – Univerzita Sv. Klimenta Ohridského – Pedagogická fakulta (Termín: od 10. 6. 2013 do 18. 6. 2013)

Bulharsko – Sofie – Univerzita Sv. Klimenta Ohridského – Pedagogická fakulta (Termín: červen 2014)

Polsko – Krakov – Pedagogická univerzita – Instytut Nauk o Wychowaniu (Termín: od květen, září 2014)

Polsko – Krakov – Pedagogická univerzita – Instytut Nauk o Wychowaniu (Termín: od 1. 5. 2013 do 8. 5. 2013)

Aktivity:

- návštěva relevantních institucí v Krakově pro zamýšlený výzkum (především dětské domovy, dále věznice, centra pomoci osobám v krizi, instituce náhradní rodinné péče apod.)
- interview s respondenty, interview s pracovníky, konzultace s odborníky, studium odborné literatury

Mezinárodní vědecké projekty

- Účast v mezinárodním projektu na téma „Работа с деца в риск“, financovaném Sofijskou univerzitou Sv. Klimenta Ohridského, číslo projektu: 045/05.04.2012 – roky 2012 - 2014. Publikace: KRIVIRADEVA, B., ZACHARUK, T., PROKOP, J., PRVANOVA, J., PROKOP, P. *Rabota s deca v risk*. Gabrovo: EKS – PRESS, 2012, s. 155. ISBN 978-954-490-364-0.
- Účast - spoluřešitel za Českou republiku – 2009-2011 – grant z nadace Visegrad, East – East: Partnership Beyond Borders Program (Slovensko, Bulharsko, Česká republika, Rusko, Německo), téma: “Quality practices exchange for working with children and families” – (výstupy: výměny odborníků, workshopy student v zúčastněných zemích, také kolektivní komparativní monografie v mutacích bulharské a ruské. Publikace Социална охрана и защита детей в Болгарии, Польше, России, Словацкой Республике, Чешской Республике и Федеративной Республике Германия. Gabrovo: Izdatelstvo EKS-PRES, 2011, s. 350. ISBN 978-954-490-231-5)
- Účast v mezinárodním projektu na téma „Характеристики и особености на организационата култура в социални организации“, financovaném Sofijskou univerzitou Sv. Klimenta Ohridského – roky 2012 - 2014, stáž 20. - 28. 6. 2013, konference na Univerzitě Sv. Klimenta Ohridského 18-21.06.2015, odevzdána stať „Лидерство и организационно развитие“,

Konference

- referát - 11. mezinárodní vědecko praktická konference „Pedagogical environment in the university as a place for professional – personality development of the future specialist – Kiten, Ochrid University Sofia, Bulgaria – 2.-6.9.2010
- referát - 18. výroční konference České pedagogické společnosti – Místo vzdělávání v současné společnosti: paradigmatu-ideje-realizace - PedF UK v Praze – 17.2.2011
- referát – X. mezinárodní konference „Kompetencje wspolczesnego nauczyciela“ - Uniwersytet przyrodniczo humanistyczny w Siedlcach – 4.-8.6.2012
- odborná konference „Kvalita sociálních služeb“, Ostrava, Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR – 14.3.2013
- referát – 3. mezinárodní kongres Universitetskoje obrazovanije – Běloruská státní univerzita, Minsk, Bělorusko – 13.-17.5.2013
- referát - vědecká konference s mezinárodní účastí „Dilema sociálnem pedagogiky: výchova alebo prostredie?“, Univerzita Komenského v Bratislavě, Bratislava – únor 2013
- odborná konference „Republikové sekce sociálních služeb pro osoby bez domova“, Praha, Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR – 16. 4.2013
- referát v mezinárodní interdisciplinární vědecké konferenci Ekosystem w pomocy społecznej – Uniwersytet Papieski Jana Pavla II a Uniwersytet Pedagogiczny – Krakow – 3.6.2013
- aktivní účast - mezinárodní vědecko odborná konference - Култура и лидерство в образователни институции и организации за социална работа – Sofijská univerzita Sv. Klimenta Ochridského, Sofia, Bulharsko - 26.-29.11.2013
- referát - 13. mezinárodní vědecko praktická konference „Formirovanje grazdanina i profesionala v uslovjach universitetskogo obrazovanja“ – Kiten: APSC (Association of the Professors from the Slavonic Countries – 2.-6.9.2013
- referát - 4. vědecko – odborná konference „Aktualnyje problémy obrazovanija i obscestva“ - Jaroslav: Ministerstvo školství a vědy Ruské federace – 24.5.2013
- referát - mezinárodní konference, referát „Болонская система по прошествии нескольких лет – выгоды и ограничения стандартизированного образования“ – Peoples Friendship University of Russia, Moskva, Rusko – 17.-19.4.2014
- referát - mezinárodní vědecká konference „Edukacja ku przyszłości – wyzwania i zaniechania“ – Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach, Siedlce, Polsko – 3.-5.6.2014
- referát - mezinárodní vědecká konference „Uniwersalizm pracy ludzkiej – wspolczesne konotacje“ – Uniwersytet Pedagogiczny, Krakow, Polsko – 29.-30.5.2014
- referát - mezinárodní vědecko odborná konference „Aktualnoje problémy obrazowania i obscestva“ – Ministerstvo školství a vědy Ruské federace, Jaroslavská filiálka Moskevského sociálně humanistického institutu, Jaroslavl, Rusko – 16.5.2014
- referát - „Voprosy o reformach v sfere vyssego obrazovanija – Bolonskaja sistema po proschestvii neskolkich let“ – mezinárodní vědecko praktická konference „Isichologo – pedagogiceski problemi na razvitiето na licnostta i uslovijata na universitetskoto obrazovanie“ – pořádala Association the Professors from Slavonic Countries (APSC), Kiten, Bulharsko – 2.-5.9.2014
- aktivní účast – Celopolská vědecká konference „Socjalny wymiar pomocy postpenitencarnej“ – Uniwersytet Pedagogiczny, Krakow, Polsko – 3.2.2015
- referát - Culture and leadership in institutions for social work in Czech Republic (results from an empirical study) – mezinárodní konference Komunikace v pedagogice – Univerzita Sv. Kliment Ohridski, Sofia – Kiten, Bulharsko – 18.-21.6.2015

Kurzy, další aktivity (výběr)

- **člen komise přijímacího řízení** na PedF UK (květen, červen 2013, květen, červen 2014)
- člen komise u SZZ PedF UK (2012, 2013)
- **vyučující na PedF UK** - předmět Sociální a pedagogická komunikace, dále Stáže v centrech odborné pomoci
- absolvování vzdělávacího programu „**Práce s psychiatricky léčeným klientem**“ v rozsahu 6 vyučovacíh hodin (číslo akreditace kurzu: MPSV ČR 2013/0165 - SP, Institut Bernarda Bolzana v. o. s., Pardubice,
- absolvování vzdělávacího programu „**Praktické výpočty sociálních dávek**“ v rozsahu 6,5 vyučovacíh hodin (číslo akreditace kurzu: MPSV ČR 2013/0531 - SP, Institut Bernarda Bolzana v. o. s., Brno,
- absolvování vzdělávacího programu „**Český jazyk v úřední praxi**“ v rozsahu 4,5 vyučovacíh hodin (číslo akreditace kurzu: MPSV ČR AK/PV115/2013, Institut Bernarda Bolzana v. o. s., Pardubice
- absolvování vzdělávacího programu „**Výkon, rozhodnutí a exekuce pro pracovníky v sociální oblasti**“ v rozsahu 6 vyučovacíh hodin (číslo akreditace kurzu: MPSV ČR 2013/0165 - SP, Institut Bernarda Bolzana v. o. s., Pardubice,

- stáž v **Oblastní charitě Hradec Králové** (denní centrum, nízkoprahové centrum, azylový dům, noclehárna, sociální rehabilitace, dobrovolnická péče, poradna pro lidi v tísní), návštěva všech center, konzultace, rozhovory s klienty a pracovníky,
- stáž v **Kojeneckém ústavu a dětském domově** ve Dvoře Králové nad Labem,
- stáž v **Domově sv. Josefa** v Žirči – klienti s roztroušenou sklerózou,
- stáž v **Diecézní charitě Náchod**,
- stáž v **Diagnostickém ústavu pro mládež Prahy 2 Lublaňská**,
- stáž ve **Výchovném ústavu Husův domov** Dvůr Králové nad Labem (problematika ústavní a ochranné výchovy), rozhovory s klienty a pracovníky,
- stáž ve **Farní charitě Dvůr Králové nad Labem** (Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež), rozhovory s klienty a pracovníky, tvorba aktivního programu pro děti,
- praktická činnost v **Pečovatelské službě Města Dvůr Králové nad Labem** – azylový dům Dům Žofie.
- stáž v **Centru sociálních služeb Ostrava – Mariánské Hory** (azylový dům, noclehárna, nízkoprahové denní centrum s terénní sociální prací) - konzultace problematiky, prohlídka, rozhovory s klienty a pracovníky,
- stáž v **Domě Naděje Praha Žižkov** (azylový dům), rozhovory s klienty a pracovníky,
- stáž na **pracovišti terénních sociálních pracovníků** při Městském úřadu ve Dvoře Králové nad Labem (odbor školství, kultury a sociálních věcí),
- stáž na **pracovišti pracovníků ÚP** Trutnov (oddělení dávek v hmotné nouzi),
- praktická činnost v **Pečovatelské službě Města Dvůr Králové nad Labem** – azylový dům Dům Žofie (podíl na účasti rozvoje sociálních služeb - podílel se na Národní Ceně kvality pro poskytovatele sociálních služeb (služby sociální prevence) – získání čestného uznání v této kategorii), Domy s pečovatelskou službou a noclehárna,
- spoluúčast na revizi standardů kvality pro služby sociální prevence (azylový dům, noclehárna, pečovatelská služba) - Pečovatelská služba Města Dvůr Králové nad Labem.
- **Diplom za spolupráci** s Institutem pedagogiky Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach v oblasti rozvoje v oblasti pedagogika (pomoc při výzkumu v rámci evropských projektů) – 4.6.2012

9. Seznam publikační činnosti

- PROKOP, P. Приведёт ли плата за обучение в Чешской Республике к справедливому подходу к образованию? In RANGELOVA, E. (Eds.) *Pedagogická среда universiteta kak prostranstvo profesionální – lichostogo razvitija buduscego specialista*. Sofia: APSS, 2011, s. 308 – 313. ISBN 978-954-490-244-5
- PROKOP, P. Zastěpčza opieka rodzičielska (ZOR) i dieci z pewnym ograniczeniem w Republice Czeskiej. In KLIM – KLIMASZEWSKA, A. (Ed.) *Zagrozenia dieci i mlodzieży we współczesnym społeczeństwie*. Część I. Siedlce: Uniwersytet Przyrodniczo – Humanistyczny w Siedlcach, 2011, s. 189 - 193. ISBN 978-83-923929-1-0.
- PROKOP, P. Integrace sociálně znevýhodněných klientů, opouštějících zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy po dovršení zletilosti. In BENDL, S., ZVĚROTSKÝ, M. *Místo vzdělávání v současné společnosti: paradigma-ideje-realizace*. Praha: TRIBUN EU, 2011, s. 140 – 149. ISBN 978-80-263-0064-9.
- PROKOP, P. *Noclehárna – nová sociální služba*. Článek najdete na: http://psdvurkralove.cz/Default.asp?IDM=1&id=1000&wb=NE&id_clanku=47
- PROKOP, P. *Sociální služba azylový dům pomáhá osobám bez přístřeší*. Článek najdete na: <http://www.socialniprojekty.cz?p=1958>
- PROKOP, J., PROKOP, P. Защита ребенка в Чешской Республике. In *Социальная охрана и защита детей в Болгарии, Польше, России, Словацкой Республике, Чешской Республике и Федеративной Республике Германия*. Gabrovo: Izdatelstvo EKS-PRES, 2011, s. 231-305. ISBN 978-954-490-231-5.
- PROKOP, J., PROKOP, P. Защита на децата в Чешката Република. In *Социална закрила и защита на децата*. Gabrovo: Izdatelstvo EKS-PRES, 2011, s. 230-298. ISBN 978-954-490-228-5. (s.356)
- PROKOP, P. Гражданское образование взрослых. In RANGELOVA, E., VITANOVA, N. *Pedagogické osnovy formirovanija grazdanina i profesionala v uslovjach universitetskogo obrazovanija. Tom prvi*. Sofia: Univerzita Sv. Klimenta Ohridského, 2012, s. 107. ISBN 978-954-490-335-0.
- PROKOP, P. Университетская подготовка (стандарт обучения) будущих специалистов в области социальной работы в Чешской Республике. In NEWĘGŁOWSKA, A., ZACHARUK, T. (Eds) *Kompetencje współczesnego nauczyciela*. Sedlce: Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, 2012, s. 21-30. ISBN 978-83-934036-9-1.
- PROKOP, P. Nikdy nevíte, jakou kartu si vytáhnete. *Noviny královédvorské radnice*, 9/2012, s. 1.
- KRIVIRADEVA, B., ZACHARUK, T., PROKOP, J., PRVANOVA, J., PROKOP, P. *Rabota s deca v risk*. Gabrovo: EKS – PRESS, 2012, s. 155. ISBN 978-954-490-364-0.
- PROKOP, J., PROKOP, P. *Deca, zertva na zloupotreba, nasilie, eksploatacija ili vsjakvo drugo nechumanno ...* In KRIVIRADEVA, B., ZACHARUK, T., PROKOP, J., PRVANOVA, J., PROKOP, P. *Rabota s deca v risk*. Gabrovo: EKS – PŘES, 2012, s. 20 – 30. ISBN 978-954-490-364-0.
- PROKOP, P. Пробелмы реформы системы высшего образования в Чехии. In OGANESJAN, E. V., KONSTANTINOVA, V. G., ZELENKOVA, T. G. (Eds.) *Aktualnyje problémy obrazovanija i obscestva*. Sbornik ze 4. vědecko – odborné konference. Díl 1. Jaroslav: Ministerstvo školství a vědy Ruské federace, 2013, s. 95 – 99. ISBN 978-5-904729-72-1.
- PROKOP, P. Social Pathology in the Education of Future Teachers in Czech Republic. In *Formirovanje grazdanina i profesionala v uslovjach universitetskogo obrazovanija. Tom 2*. Gabrovo: APSC (Association of the Professors from the Slavonic Countries, 2013, s. 486 - 489. ISBN 978-954-490-404-3.
- PROKOP, J., PROKOP, P. Dostoinstva i ogranicenija reformy vysszej školy v Ceskoj respublikе. Část 1. In PIONOVA, R.S. (Ed.) *University Education: Experience, Problems, Development Perspectives*. Minsk: Běloruská státní univerzita, Ministerstvo školství Běloruské univerzity, 2013, s. 81-86. ISBN 978-985-460-574-0. ISBN 978-985-460-546-1.
- PROKOP, P. Potrzeba wychowania medialnego dla dorosłych. In JASZCZYSZYN, E., SZADABORZYSZKOWSKA, J. (Eds.) *Edukacja w kreowaniu współczesnej rzeczywistości – możliwości i ograniczenia*. Sedlce: Elpil, 2013, s. 277-283. ISBN 978-83-936635-1-4.

- PROKOP, P. Integrace jedinců opouštějících zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. In ŠKOVIERA, A. (Ed.) *Dilema sociálnej pedagogiky: výchova alebo prostredie?* Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, s. 35-45. ISBN 978-80-223-3360-3.
- PROKOP, P. Problemy integracji 18 – latków po wyjściu z placówek zastępczych w Republice Czeskiej. In MATEJEK, J., PIKULA, N. *Wybrane zagadnienia w pomocy i integracji społecznej.* Krakow: Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, 2014, s. 47-57, ISBN 978-83-64028-25-0.
- PROKOP, J., PROKOP, P. Болонская система по прошествии нескольких лет – выгоды и ограничения стандартизированного образования. In BARABASCH, V., V. a kol. (Ed.) *Vyschaja skola: opyt, problemy, perspektivy.* Moskva: Peoples Friendship University of Russia, Moskva, Rusko, 2014, s. 12-25. ISBN 978-5-209-05898-4.
- PROKOP, J., PROKOP, P. Voprosy o reformach v sfere vyssego obrazovanija – Bolonskaja sistema po proschestvii neskolkih let. In RANGELOVA, E. a kol. (Eds.) *Isichologo – pedagogiceski problemi na razvitieto na licnostta i uslovijata na universitetskoto obrazovanie.* Tom 1. Gabrovo: Association the Professors from Slavonic Countries (APSC), 2014, s. 45-49. ISBN 978-954-490-448-7.
- PROKOP, J., PROKOP, P. Tertiary education in the Czech Republic, its role and possible changes? In GAGARIN, A.V., RIZOV, B.N. (Eds.) *Vyschaja skola: opyt, problemy, perspektivy.* Moskva: RUDN, 2015, s. 58-70. ISBN978-5-209-06452-7.